

บทความวิจัย

ผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะทางเพศเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
เขตเทศบาลเมืองสระบุรีEFFECTS OF A SEXUAL HEALTH PROMOTION PROGRAM
ON PREGNANCY PREVENTION OF TEENAGE IN SARABURI MUNICIPALพัชนียา เชียงตา พย.ม. (Patchaneeya Chientga, M.N.S.)¹ศิริวรรณ ทুমเชื้อ วทม. (Siriwan Tumchea, M.S.)²มณฑนา มณีโชติ พย.ม. (Munthana maneechot, M.N.S.)³สุภัทสร เลาะหะนะ พย.ม. (Supassorn Lorhhana, M.N.S.)⁴พรพรรณ พุ่มประยูร พย.ม. (Pornpan Pumprayool, M.N.S.)⁵ศิริธร ยิ่งแรงเริง ปร.ด. (Siritorn Yingrengreung, Ph.D)⁶

บทคัดย่อ

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจัดเป็นปัญหาสำคัญในปัจจุบัน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะทางเพศในการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และความตั้งใจป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นตอนต้น รูปแบบการวิจัยเป็นแบบกึ่งทดลองศึกษากลุ่มเดียว วัดซ้ำ 4 ครั้ง ระยะเวลาก่อนการทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลอง ระยะเวลาติดตามผล 1 เดือน และ 2 เดือน กลุ่มตัวอย่างได้มาแบบเจาะจง ประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 79 คน จากโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี จำนวน 6 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2560 พัฒนาโปรแกรมโดยใช้กรอบแนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง ประกอบด้วยการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง การสะท้อนคิด การคิดวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้ และกิจกรรมนันทนาการเพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้โดยใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมทั้งสิ้น 2 วัน ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ และทัศนคติต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอยู่ในระดับปานกลางเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) มีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจป้องกันการตั้งครรภ์ในระดับดีมากคะแนนเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการติดตามในระยะ 1 เดือน และ 2 เดือน พบคะแนนเฉลี่ยความรู้และทัศนคติต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นยังคงสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) สรุปได้ว่าโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาวะทางเพศในการศึกษานี้มีประสิทธิภาพต่อการเสริมสร้างความรู้ และทัศนคติในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นตอนต้น

คำสำคัญ: โปรแกรม, สุขภาวะทางเพศ, ป้องกัน, การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

^{1 2 3 4 5} วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี ¹Email: patchaneeya@bcns.ac.th, ²siriwan@bcns.ac.th, ³munthana@bcns.ac.th,

⁴supassorn@bcns.ac.th, ⁵pornpan@bcns.ac.th

⁶วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ Email: siritorn.y@bcn.ac.th

Abstract

Teenage pregnancy is an important problem at present, the aim of this study was to evaluate the effectiveness of the sexual health promotion program for improving knowledge, attitude, and intention to prevent pregnancy in teenagers. The research design is a one group quasi-experimental with four repeated measures at pretest, posttest, 1 month, and 2 month. The convenient samples of 79 eighth grade students were recruited from six schools under Saraburi municipal in 2017 academic year. The program was developed based on experiential learning framework comprised of real practice, reflection, analytical thinking, knowledge application, and recreation activities for learning motivation. The duration to complete all activities in the program was two days. Results at post intervention showed significantly increasing mean scores of knowledge and attitude towards pregnancy prevention at moderate level, ($p < .01$) whereas, mean score of intention to prevent pregnancy was at high level but not significantly increased than pretest. At 1 month and 2 month follow up found significant higher mean scores of knowledge and attitude towards pregnancy prevention than at pretest ($p < .01$). In conclusion, the sexual health promotion program in this study is effective for enhancing knowledge and attitude towards pregnancy prevention among early teenagers.

Keywords: program, sexual health, prevention, teenage pregnancy

บทนำ

วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์ ที่สำคัญอยู่ในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงฮอร์โมน มีเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ ก่อให้เกิดความรู้สึกทางเพศมากขึ้น และเป็นระยะที่ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากเด็กไปเป็นผู้ใหญ่ ส่งผลให้เกิดความสับสนในบทบาท มีความอ่อนไหวแปรปรวนได้ง่าย มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ มีพฤติกรรมติดเพื่อน ต้องการหาประสบการณ์ส่งผลให้แสดงพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การสำส่อนทางเพศ การเบี่ยงเบนทางเพศ การรักร่วมเพศ ซึ่งผลจากการมีเพศสัมพันธ์ โดยไม่มีการป้องกันหรือการคุมกำเนิด ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น การเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ นำไปสู่ปัญหาการทำแท้ง ดังนั้นวัยรุ่นจึงควรได้รับความรู้ที่ถูกต้อง ได้รับการส่งเสริมให้มีการเตรียมตัว การเสริมสร้างทัศนคติที่ดี มีการพัฒนาทักษะในการ

ดำเนินชีวิตและการดูแลตัวเองที่เหมาะสมปลอดภัยจากโอกาสเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพต่างๆ รวมถึงแนวทางการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และมีความพร้อมในการป้องกันการตั้งครรภ์ของตนเอง (Aekwarangkoon, 2013; Nithitan-tiwat, & Pataipakaipet, 2016)

สถิติการคลอดบุตรของวัยรุ่นไทย จากรายงานของสำนักอนามัยเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข 2559 ในภาพรวมของประเทศ พบว่ามารดาอายุระหว่าง 15-19 ปี มีอัตราการคลอดบุตร เท่ากับ 42.5 รายต่อพันประชากร (Bureau of Reproductive Health, 2014) และจากรายงานสถิติของจังหวัดสระบุรี พบว่าอัตราการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นอายุระหว่าง 15-19 ปี เท่ากับ 54.1 รายต่อพันประชากร ซึ่งจัดอยู่ในอันดับที่ 8 ของประเทศ เมื่อจำแนกรายอำเภอ พบว่า อำเภอเมืองสระบุรี มีอัตราการคลอดบุตรของวัยรุ่นที่มีอายุช่วง 10-19 ปี จำนวน 496 คน คิดเป็นร้อยละ 10.36 ของการคลอดบุตรของวัยรุ่นทั้งหมด (Saraburi

Provincial Health Office, 2017)

การทบทวนแนวคิดทางสังคมวิทยาเพื่อประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาคอขวดในการป้องกันตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พบแนวทางการป้องกัน ประกอบด้วย การอบรมสั่งสอนของครอบครัวเกี่ยวกับการเลือกคบเพื่อน การมีเป้าหมายในชีวิต การสอนให้รู้คุณค่าของความเป็นหญิง ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศอนามัยเจริญพันธุ์และคุมกำเนิด (Lamluk, Kummarew, Soathonghin, Sombatpun, Thitimul, & Jantara, 2014) นอกจากนี้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ควรดำเนินงานแบบบูรณาการสูงส่ง ประจําในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอขวดในการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เน้นการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และตัววัยรุ่นเอง โดยมุ่งเน้นให้เกิดความรู้เกี่ยวกับเพศภาวะ การมีเพศสัมพันธ์ การคุมกำเนิด การสอนเรื่องเพศศึกษา การสื่อสารเรื่องเพศ การปลูกฝังค่านิยมเรื่องเพศ การรับผิดชอบของเพศชาย และการให้บริการด้านอนามัยเจริญพันธุ์ที่มีประสิทธิภาพ พบว่า กระบวนการตั้งครรภ์ในสังคมไทย เช่น ช่องว่างทางความคิด เรื่องเพศระหว่างวัยรุ่นกับผู้ใหญ่ ที่ทัศนคติเชิงลบต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น มีผลต่อการดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นอุปสรรคที่ทำให้วัยรุ่นไม่ได้เรียนรู้เพศศึกษาอย่างเหมาะสม และไม่สามารถเข้าถึงบริการคุมกำเนิด การดำเนินงานเพื่อลดการตั้งครรภ์วัยรุ่นให้วัยรุ่นมีความฉลาดรู้เรื่องเพศ และมีเพศสัมพันธ์อย่างมีความรับผิดชอบ จึงต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติของคนในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (Chirawatkul et al., 2015)

กรอบแนวคิดที่นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดโปรแกรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่พบจากการทบทวนงานวิจัยก่อนหน้านี้ ได้แก่ แนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential learning) การให้ข้อมูลแรงจูงใจและทักษะทางสังคม (Information-Motivation-Behavioral Skill) และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) แนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ถูกนำมาใช้โดย Krinara, Ketvatimart และ Maneechot (2013) ทำการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมโดยใช้การจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่วัยรุ่นตอนต้นตามแนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์เพื่อสร้างความตระหนักในสภาพปัญหาสถานการณ์การตั้งครรภ์ไม่พร้อมของวัยรุ่น โดยเปิดโอกาสให้วัยรุ่นมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจ มีแกนนำนักศึกษาพยาบาล

ดำเนินการจัดกิจกรรมและมีวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นศูนย์กลาง มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนคติพร้อมทั้งจัดกิจกรรมนันทนาการ การชมเชย ให้รางวัล การประเมินภายหลังเสร็จสิ้นการดำเนินกิจกรรมทันทีพบว่าวัยรุ่นมีความรู้ ทัศนคติและความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์เพิ่มสูงขึ้น แนวคิดของข้อมูลแรงจูงใจและทักษะพฤติกรรมถูกนำมาประยุกต์ใช้ โดย Kingmala, Rawiworakul และ Powwattana (2015) เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โปรแกรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ประกอบด้วย การให้ข้อมูลข่าวสาร การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะ ภายหลังจากทดลองและระยะติดตามผล พบว่าโปรแกรมสามารถช่วยให้วัยรุ่นหญิงเกิดพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ได้อย่างเหมาะสม มีความรู้และการรับรู้ความสามารถตนเองเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) นอกจากนี้มีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมใน Bualoy, Therawiwat, Vathanasomborn และ Imamee (2014) ทำการศึกษาประสิทธิผลโปรแกรมเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในเด็กวัยรุ่นโดยการเรียนรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การดูแลของพ่อแม่อย่างใกล้ชิดและให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบุคคลที่อยู่รอบตัว ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์สูงกว่ากลุ่มควบคุม ส่งผลให้วัยรุ่นสามารถรับรู้และมีความเชื่อในสมรรถนะแห่งตนในการควบคุมพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของตนเอง ปฏิบัติตามด้วยความมั่นใจมากยิ่งขึ้น มีการตระหนักในตนเองเรื่องการมีพฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ สามารถคิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและ มีความสามารถด้านการสื่อสารเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้น

ดังนั้น วัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมืองควรได้รับการพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตและแนวทางการป้องกันการตั้งครรภ์จากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร จากสภาพแวดล้อมในเขตเทศบาลเมืองสระบุรีที่ส่วนใหญ่เป็นชุมชนแออัด มีความเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ส่งผลให้วัยรุ่นมีการใช้สารเสพติด ดื่มแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ มีการตั้งครรภ์ไม่พร้อมส่วนใหญ่มุ่งจบลงด้วยการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย หรือปัญหาสุขภาพขณะมีการตั้งครรภ์ เช่น ภาวะ

เลือดจาง ภาวะความดันโลหิตสูง ทารกคลอดก่อนกำหนด ทารกแรกเกิดน้ำหนักตัวน้อย เกิดการทอดทิ้งบุตร การไม่เอาใจใส่ดูแลและไม่กระตุ้นพัฒนาการตามวัย ซึ่งส่งผลกระทบต่อหลายภาคส่วน การวิจัยนี้ทำการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพทางเพศเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเขตเทศบาลเมืองสระบุรี ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษานี้นำมาซึ่งการขยายผลจัดโครงการให้ความรู้ และอบรมวัยรุ่นเพื่อให้มีความรู้ ทักษะและการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมสามารถป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ไม่พร้อม และมีสุขภาพทางเพศที่ดีต่อไปในอนาคต

คำถามการวิจัย

ผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพทางเพศมีผลต่อความรู้ ทักษะ และความตั้งใจป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพทางเพศต่อความรู้ ทักษะ และความตั้งใจป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเขตเทศบาลเมืองสระบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของคอลบ์ (Kolb & Kolb, 2005) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ (Do) ทั้งประสบการณ์ตรงและจากสื่อหรือสถานการณ์จำลอง 2) การสะท้อนคิดจากประสบการณ์และการสังเกต (Reflective observation) 3) การคิดวิเคราะห์ (Analyze) จากกิจกรรมการเรียนรู้และ 4) การนำสิ่งที่เรียนรู้ไปทดลองปฏิบัติ (Apply)

โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพทางเพศเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

- 1) สถานการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นและการทำแท้ง
- 2) ทักษะการเรื่องเพศของวัยรุ่นในปัจจุบัน
- 3) การประเมินโอกาสเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์/โรคติดต่อทางเพศ/การตั้งครรภ์
- 4) การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและการคุมกำเนิด
- 5) ผลเสียของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และทางเลือกในการช่วยเหลือ
- 6) ทักษะการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์

การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

1. ความรู้
2. ทักษะ
3. ความตั้งใจในการปฏิบัติ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดซ้ำ 4 ระยะ (Quasi-experimental research repeated measures: One group) คือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล 1 เดือนและ 2 เดือน เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และความตั้งใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นตอนต้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นตัวแทนวัยรุ่นตอนต้นที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จากโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี จำนวน 6 โรงเรียน รวมทั้งหมด 79 คน นักเรียนหญิง จำนวน 54 คน นักเรียนชาย จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling)

เกณฑ์ในการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ

1. กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี
2. สมารถใจและยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยสามารถอ่าน ฟัง เขียนภาษาไทย

เกณฑ์ในการคัดออกจากโครงการ

เกณฑ์การคัดออกของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ ตัวแทนวัยรุ่นที่ไม่สะดวก เข้าร่วมในการทำกิจกรรม กลุ่มได้ครบ 2 วัน และ/ หรือตอบแบบสอบถามไม่ครบตามที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบทดสอบความรู้ แบบวัดทัศนคติ และแบบวัดความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ของวัยรุ่น

แบบทดสอบความรู้การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พัฒนาโดย Krinara และคณะ (2013) มีลักษณะให้เลือกตอบ “ใช่” “ไม่ใช่” หรือ “ไม่ทราบ” ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ทราบ ได้ 0 คะแนน จำนวน 20 ข้อ คะแนนรวม อยู่ระหว่าง 0-20 คะแนน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้ โดย KR-20 เท่ากับ .63 มีเกณฑ์การแปลผล 3 ระดับ (Best, 1977) คือ คะแนน 0-6.66 หมายถึง มีความรู้ระดับน้อยมาก คะแนน 6.67-13.33 หมายถึง มีความรู้ระดับ

ปานกลาง คะแนน 13.34-20 หมายถึงมีความรู้ระดับ ดี

แบบวัดทัศนคติการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พัฒนาโดย Krinara และคณะ (2013) มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Likert scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ เห็นด้วยมากที่สุด จนถึงไม่เห็นด้วย มีคะแนนตั้งแต่ 1-5 คะแนน ประกอบด้วย ข้อคำถามด้านลบจำนวน 9 ข้อ และด้านบวก จำนวน 11 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 20-100 คะแนน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ในการศึกษาครั้งนี้ เท่ากับ 0.80 เกณฑ์การแปลผล 3 ระดับ (Best, 1977) คือ คะแนน 20-46.6 หมายถึง มีทัศนคติไม่ถูกต้อง คะแนน 46.7-73.3 หมายถึง มีทัศนคติพอใช้ และคะแนน 73.4-100 หมายถึง มีทัศนคติที่ถูกต้อง

แบบวัดความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พัฒนาโดย Krinara และคณะ (2013) มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Likert scale) 3 ระดับ น้อย ปานกลาง และมาก มี คะแนน 1-3 คะแนน จำนวน 12 ข้อ มีคะแนนรวม 12-36 คะแนน เกณฑ์การแปลผล 3 ระดับ (Best, 1977) คือ คะแนน 12-20 หมายถึง มีความตั้งใจระดับน้อย คะแนน 20.1-28 หมายถึง มีความตั้งใจระดับปานกลาง และ คะแนน 28.1-36 หมายถึง มีความตั้งใจระดับมาก

ส่วนที่ 2 โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพทางเพศ เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ระยะเวลา 2 วัน โดยมีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง ผู้เรียนมีการปฏิบัติ สะท้อนคิด การคิดวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้ความรู้ด้วยตนเอง และใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อเสริมสร้างความสนุกสนาน กิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย การบรรยาย สาธิต การชมหนังสั้น ชมละคร คลิปวิดีโอ การแสดงบทบาทสมมติ อภิปรายกลุ่มย่อย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การถาม-ตอบปัญหา โดยมีวิทยากรหลักในการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ อาจารย์ภาควิชาการพยาบาลมารดาทารกและผดุงครรภ์ ที่มีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรการจัดกระบวนการเรียนรู้เพศวิถีศึกษารอบด้าน การอบรมให้คำปรึกษาทางเลือกในการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น และการเป็นวิทยากรเกี่ยวกับเยาวชนทั้งระดับมัธยมและอุดมศึกษา วิทยากรให้กับบ้านพักเด็กของจังหวัดสระบุรี นอกจากนี้ยังมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมทีมวิจัยเรื่องการตั้งครรภ์ในมารดาวัยรุ่น การจัดกิจกรรมมีเนื้อหาการเรียนรู้หลัก 6 ประเด็น ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพทางเพศเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

หัวข้อการอบรม	กิจกรรม	ระยะเวลา
วันที่ 1		
- กิจกรรม สร้างความไว้วางใจ	- กลุ่มสัมพันธ์	(15 นาที)
- สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	- ดูวิดีโอทัศน์ ทางทางเลือก ตอนที่ 1	(60 นาที)
- ก้าวอย่างสู่วัยรุ่น	และ Power point	
- ค่านิยมการมีแฟนของวัยรุ่น	- ฝึกทักษะการใช้คำพูดปฏิเสธ	
- ทักษะการปฏิเสธ	- อภิปรายกลุ่มย่อย สะท้อนคิด และนำเสนอ	
- โอกาสเสี่ยงในวิถีของวัยรุ่น (AIDS/STD) และ โรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์	- กิจกรรม “แลกน้ำ กระจกในการติดต่อทาง เพศสัมพันธ์”	(120 นาที)
	- เกมส์ เรื่อง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	
	- อภิปรายกลุ่มย่อย สะท้อนคิด และนำเสนอ	
- เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยในวัยรุ่น	- ดูวิดีโอทัศน์ “ทางเลือก” ตอนที่ 2	(180 นาที)
- ความรู้เรื่องการใช้ถุงยางอนามัย ยาคุมกำเนิด	- สาธิต/สาธิตย้อนกลับการใช้ถุงยางอนามัย	
	- อภิปรายกลุ่มย่อย สะท้อนคิด และนำเสนอ	
วันที่ 2		
- กิจกรรมนันทนาการ	- เล่นเกมส์	(15 นาที)
- ทบทวนความรู้ที่ได้รับในวันที่ 1		(60 นาที)
- การปฏิบัติเมื่อประจำเดือนขาด	- ดูวิดีโอทัศน์ วิธีการทำแท้ง/ผลเสีย	(90 นาที)
- ผลเสียต่อมารดาเมื่อตั้งครรภ์ในวัยรุ่นด้าน ร่างกาย/จิตสังคม	- อภิปรายกลุ่มย่อย สะท้อนคิด	
- สรุปเรื่องผลเสียของการทำแท้ง		
- ทางเลือกในการจัดการเมื่อเกิดกรณีท้อง ไม่พร้อมและปัญหาอุปสรรค	- ดูวิดีโอทัศน์ “ทางเลือก” ตอนที่ 3	(120 นาที)
	- บรรยาย เรื่อง ทางเลือกในการจัดการเมื่อท้อง/ไม่ท้อง	
	- บทบาทสมมติ “คุณแม่วัยใส”	
	- อภิปรายกลุ่มย่อย สะท้อนคิด และนำเสนอ	
- กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	- การบรรยาย	(60 นาที)
- รายชื่อเว็บไซต์และหน่วยงานด้านสุขภาพทาง เพศสำหรับวัยรุ่น		

- 1) สถานการณ์การตั้งครุฑของวัยรุ่นและการทำแท้ง
- 2) ทศนคติและค่านิยมของวัยรุ่นเกี่ยวกับเรื่องเพศในปัจจุบัน
- 3) การประเมินโอกาสการมีเพศสัมพันธ์/โอกาสเสี่ยงในการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครุฑไม่พร้อม
- 4) เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยในวัยรุ่น การใช้ถุงยางอนามัย วิธีคุมกำเนิด และยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน
- 5) ผลเสียของการตั้งครุฑในวัยรุ่นทั้งด้านร่างกาย จิตสังคม และทางเลือกในการจัดการเมื่อตั้งครุฑ แหล่งข้อมูลด้านสุขภาพทางเพศและหน่วยงานที่สามารถขอความช่วยเหลือสำหรับวัยรุ่น
- 6) ทักษะการปฏิเสธเพื่อหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นตอนต้น

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี (เลขที่อนุมัติ ec 1-004-2560) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้รับการอนุญาตจากผู้ปกครอง โดยมีเอกสารคำชี้แจงและเซ็นใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูล ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ สิทธิในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมในการวิจัย และสิทธิ์การถอนตัวจากการเข้าร่วมในการวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่างก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนเตรียมการวิจัย

1.1 ประสานงานโรงเรียนเทศบาลของอำเภอเมืองจังหวัดสระบุรี ที่เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้ง 6 แห่ง และชี้แจงวัตถุประสงค์ และคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายวัยรุ่นตอนต้นที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวนรวมทั้งสิ้น 79 คน

1.2 ประชุมเตรียมความพร้อมวิทยากร และวิทยากรผู้ช่วยที่เป็นพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม

2. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย จัดดำเนินการตามแผนกิจกรรมของโครงการ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยอธิบายให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ชี้แจงเอกสารขออนุญาตเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดย

ข้อมูลที่ได้ถูกเก็บเป็นความลับและนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น

2.2 เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมวิจัยจึงให้เซ็นใบยินยอมเข้าร่วมงานวิจัยขออนุญาตเก็บข้อมูลและดำเนินการให้ตอบแบบสอบถามความรู้ ทศนคติ และความตั้งใจในการป้องกันตั้งครุฑในวัยรุ่น

2.3 กิจกรรมการให้ความรู้ในกลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อย เรื่องการส่งเสริมสุขภาพทางเพศเพื่อป้องกันเอดส์ เสริมสร้างทศนคติ การปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ และการตั้งครุฑไม่พร้อมของวัยรุ่น

- สาธิตและสาธิตย้อนกลับ

- สะท้อนคิดกิจกรรมเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการในแต่ละกิจกรรม

3. ติดตามประเมินความรู้ ทศนคติและความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครุฑในวัยรุ่น ดังนี้

- ระยะเวลาหลังเสร็จสิ้นการอบรมทันทีโดยใช้แบบสอบถาม

- ระยะเวลาหลังเสร็จสิ้นการอบรม 1 เดือน โดยใช้แบบสอบถาม

- ระยะเวลาหลังเสร็จสิ้นการอบรม 2 เดือน โดยใช้แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่มย่อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความรู้ ทศนคติ และความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครุฑวัยรุ่นตอนต้น ก่อนและหลังการอบรมด้วยสถิติ One way repeated measures ANOVA

ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยวัยรุ่นตอนต้น อายุ 12-16 ปี มีอายุเฉลี่ย 13.66 ปี (SD = .50) กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รวม 79 คน ประกอบด้วยเพศชาย 25 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 เพศหญิง 54 คน คิดเป็นร้อยละ 68.4 โดยก่อนการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครุฑในวัยรุ่นอยู่ในระดับพอใช้ มีทศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครุฑในวัยรุ่นอยู่ในระดับปานกลาง และมีความตั้งใจป้องกันการตั้งครุฑในวัยรุ่นอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทักษะคติ และความตั้งใจ ป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลัง การทดลอง ระยะติดตามผล 1 เดือน และระยะติดตามผล 2 เดือน ดังในตารางที่ 2

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทักษะคติ และความตั้งใจป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ระยะก่อนการ ทดลอง ระยะหลังการทดลอง ระยะติดตามผล 1 เดือน และ ระยะติดตามผล 2 เดือน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติดังนี้ (ตารางที่ 3)

คะแนนเฉลี่ยความรู้การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ระยะหลังการทดลอง (คะแนนเฉลี่ย = 10.63, SD = 3.23) ระยะติดตามผล 1 เดือน (คะแนนเฉลี่ย = 9.84, SD = 3.09) และระยะติดตามผล 2 เดือน (คะแนนเฉลี่ย = 9.47, SD = 3.60) สูงกว่าก่อนการทดลอง (คะแนนเฉลี่ย = 5.99, SD = 2.54) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .01$

คะแนนเฉลี่ยทัศนคติการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ระยะหลังการทดลอง (คะแนนเฉลี่ย = 68.41, SD = 6.22) ระยะติดตามผล 2 เดือน (คะแนนเฉลี่ย = 69.21, SD = 7.44) สูงกว่าก่อนการทดลอง (คะแนนเฉลี่ย = 65.50, SD = 6.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p = .001$ และ $p = .009$ ตามลำดับ คะแนนเฉลี่ยทัศนคติการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระยะ ติดตามผล 1 เดือน (คะแนนเฉลี่ย = 72.12, SD = 7.82) สูง กว่าระยะติดตามผล 2 เดือน (คะแนนเฉลี่ย = 69.21, SD = 7.44) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p = .020$

คะแนนเฉลี่ยความตั้งใจป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ระยะหลังการทดลอง (คะแนนเฉลี่ย = 31.29, SD = 5.15) ระยะติดตามผล 1 เดือน (คะแนนเฉลี่ย = 29.72, SD = 5.27) และระยะติดตามผล 2 เดือน (คะแนนเฉลี่ย = 29.34, SD = 4.41) ต่ำกว่าก่อนการทดลอง (คะแนนเฉลี่ย = 29.67, SD = 5.23) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความรู้ ทักษะคติ และความตั้งใจป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระยะก่อนและหลังการทดลอง (n = 79 คน)

ประเด็น	Mean	SD	ระดับ
ความรู้การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น			
ก่อนการทดลอง	5.99	2.54	น้อย
หลังการทดลอง	10.63	3.23	ปานกลาง
ติดตามผล 1 เดือน	9.85	3.09	ปานกลาง
ติดตามผล 2 เดือน	9.47	3.60	ปานกลาง
ทัศนคติการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น			
ก่อนการทดลอง	65.50	6.51	ปานกลาง
หลังการทดลอง	68.41	6.22	ปานกลาง
ติดตามผล 1 เดือน	72.12	7.82	ปานกลาง
ติดตามผล 2 เดือน	69.21	7.44	ปานกลาง
ความตั้งใจป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น			
ก่อนการทดลอง	29.67	5.23	มาก
หลังการทดลอง	31.29	5.15	มาก
ติดตามผล 1 เดือน	29.72	5.27	มาก
ติดตามผล 2 เดือน	29.34	4.41	มาก

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความรู้ ทักษะคิด และความตั้งใจป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (n = 79 คน)

	Mean	SD	SE Mean	95% CI		t	df	Sig. (2-tailed)
				Lower	Upper			
ความรู้การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น								
ก่อน-หลัง	-4.65	3.84	.43	-5.51	-3.78	-10.74	78	.000
ก่อน-1 เดือน	-3.86	3.96	.45	-4.75	-2.97	-8.66	78	.000
ก่อน-2 เดือน	-3.48	4.58	.52	-4.51	-2.45	-6.75	78	.000
หลัง-1 เดือน	.78	4.89	.55	-.31	1.88	1.43	78	.158
หลัง-2 เดือน	1.16	4.39	.49	.18	2.15	2.36	78	.021
1 เดือน-2 เดือน	.38	4.71	.53	-.67	1.43	.72	78	.476
ทัศนคติการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น								
ก่อน-หลัง	-2.91	9.66	1.08	-5.07	-.74	-2.67	78	.009
ก่อน-1 เดือน	-6.62	10.53	1.18	-8.98	-4.26	-5.58	78	.000
ก่อน-2 เดือน	-3.70	9.66	1.08	-5.87	-1.54	-3.41	78	.001
หลัง-1 เดือน	-3.70	8.78	.98	-5.67	-1.74	-3.75	78	.000
หลัง-2 เดือน	-.79	9.73	1.09	-2.97	1.38	-.72	78	.469
1 เดือน-2 เดือน	2.91	10.86	1.22	.47	5.34	2.38	78	.020
ความตั้งใจป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น								
ก่อน-หลัง	-1.62	7.40	0.83	-3.28	0.04	-1.95	78	.055
ก่อน-1 เดือน	-0.05	7.68	0.86	-1.77	1.67	-0.06	78	.953
ก่อน-2 เดือน	0.33	6.52	0.73	-1.13	1.79	0.45	78	.655
หลัง-1 เดือน	1.57	7.43	0.84	-0.09	3.23	1.88	78	.064
หลัง-2 เดือน	1.95	6.61	0.74	0.47	3.43	2.62	78	.011
1 เดือน-2 เดือน	0.38	6.75	0.76	-1.13	1.89	0.50	78	.618

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพทางเพศในการศึกษาต่อความรู้ ทักษะคิด และความตั้งใจป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เขตเทศบาลเมืองสระบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านความรู้การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในระยะหลังการทดลอง ระยะติดตามผล 1 และ 2 เดือน พบว่า สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ด้านทัศนคติการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พบว่าระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล 1 และ 2 เดือน สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ด้านความตั้งใจป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความตั้งใจการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พบว่าระยะหลังการทดลอง ระยะติดตามผล 1 และ 2 เดือน มีค่าคะแนนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ทั้งนี้อธิบายได้ว่า โปรแกรมส่งเสริมสุขภาพทางเพศในการศึกษาส่งผลต่อความรู้ ทักษะคิด และความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยดำเนินการตามโปรแกรมโดยมีเนื้อหาความรู้หลักเกี่ยวกับสถานการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่น และการทำแท้ง ทศนคติและค่านิยมของวัยรุ่นเกี่ยวกับเรื่องเพศ ในปัจจุบัน การประเมินโอกาสการมีเพศสัมพันธ์/โอกาสเสี่ยงในการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ไม่พร้อม เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยในวัยรุ่น การใช้ถุงยางอนามัย วิธีคุมกำเนิด และยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน ผลเสียของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นทั้งด้านร่างกาย จิตสังคม และทางเลือกในการจัดการเมื่อตั้งครรภ์ แหล่งข้อมูลด้านสุขภาพทางเพศและหน่วยงานที่สามารถขอความช่วยเหลือสำหรับวัยรุ่น และทักษะการปฏิเสธเพื่อหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นตอนต้น ทำให้นักเรียนมีคะแนนความรู้ทศนคติ และความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม แม้ว่า คะแนนความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์อยู่ในระดับมาก แต่เมื่อเปรียบก่อนการทดลอง พบว่า ค่าคะแนนไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจจะเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกมาเป็นกลุ่มแกนนำนักเรียน เป็นกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ไม่มีแนวโน้มในการมีเพศสัมพันธ์ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักเรียนให้ข้อมูลว่า นักเรียนไม่มีประสบการณ์ในการมีคู่วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ ข้อคำถามความตั้งใจส่วนใหญ่เป็นเรื่องใกล้ตัว จึงให้ค่าคะแนนความตั้งใจไม่แตกต่างกันก่อนและหลังการเข้าโปรแกรม ส่วนการศึกษาโปรแกรมครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Tipwareerom และ Sarapanich (2012) ที่ใช้การให้ข้อมูลข่าวสารวิทัศน์หนังสือทางเลือกที่สะท้อนปัญหาการตั้งครรภ์ของวัยรุ่น และการบรรยายความรู้เรื่องการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์/การป้องกันการตั้งครรภ์ การใช้แรงจูงใจจากการมีกิจกรรมนันทนาการ การชมเชย ให้รางวัล และเปิดโอกาสให้วัยรุ่นมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทดลองปฏิบัติกิจกรรม การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ซึ่งภายหลังการจัดกิจกรรมพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีระดับความรู้ ทศนคติและพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์เพิ่มสูงขึ้น

การศึกษาของ Krinara และคณะ (2013) ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตามแนวคิดของคอลบ์ (Kolb & Kolb, 2005) โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมลงมือทำกิจกรรมจากประสบการณ์ทั้งประสบการณ์ตรงและจากสื่อหรือสถานการณ์จำลอง การเล่นเกมสแลกน้ำเพื่อให้ตระหนักถึงการติดต่อโรค

ทางเพศสัมพันธ์ การแสดงบทบาทสมมติโดยให้วัยรุ่นแสดงเป็นหญิงตั้งครรภ์ตามสถานการณ์จำลอง สาธิตและฝึกทักษะการใส่ถุงยางอนามัย ทักษะการปฏิเสธสถานการณ์ที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งการฝึกทักษะต่างๆนี้ทำให้นักวัยรุ่นเกิดความมั่นใจในการมีพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ นอกจากนี้ยังพบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพสำหรับช่วยเหลือเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ พบว่าสามารถทำให้นักเรียนมีความรู้ ทศนคติ ความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม มีความคิดวิเคราะห์แยกแยะปัญหา เกิดความตระหนักในคุณค่า รักเคารพในตนเองเพิ่มขึ้น (Aekwarangkoon, 2013)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรเพิ่มโปรแกรมในการกระตุ้นความรู้ ทศนคติ และความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เป็นระยะ เพื่อให้ความรู้ยังคงอยู่และสามารถนำความรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติได้ผ่านความร่วมมือกับบุคลากรในโรงเรียนเพื่อจัดการเรียนเรื่องเพศศึกษาที่มีมาตรฐานภายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
2. เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า โปรแกรมส่งเสริมสุขภาพทางเพศเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ที่ศึกษาในนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่งผลทำให้นักวัยรุ่นมีความรู้ ทศนคติในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการทำวิจัยครั้งต่อไปควรนำโปรแกรมดังกล่าวไปทดลองใช้ในนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 และระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการหาทางเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยรุ่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต

1. เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีการศึกษาเฉพาะพื้นที่โรงเรียนในเขตเทศบาลเมืองสระบุรี จึงเสนอแนะให้มีการเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างขยายขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ
2. ควรพัฒนารูปแบบการวิจัยโดยเพิ่มการฝึกอบรมด้านบริการให้คำปรึกษาการประเมินผลและส่งต่อโดยการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมนำไปสู่การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพทางเพศเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

References

- Aekwarangkoon, S. (2013). Sexual risk behavior among youth. *Kuakarun Journal of Nursing*, 20(2), 16-26.
- Best, J. W. (1977). *Research in education* (3rd ed). New Jersey: Prentice-Hall.
- Bualoy, W., Therawiwat, M., Vathanasomborn, P., Imamee, N. (2014). Effectiveness of a sex education program to prevent sexual risk behaviors on grade 8 students, Sampran district, Nakhonpathom province. *Ramathibodi Nursing Journal*, 20(1), 127-142.
- Bureau of Reproductive Health. (2014). Situation of reproductive health among teenage and adolescents in 2014. Retrieved from http://rh.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=86
- Chirawatkul, S., Harniratitsai, T., Buaboon, N., Srisang, P., Kongvattananon, P., Kittiwatpaisarn, W, ... Anusornteerakul, S. (2015). The prevention of and response to teenage pregnancy problems in the Thai society. *Journal of Health Science*, 24(2), 378-388.
- Kingmala, C., Rawiworrakul, T., Powwattana, A. (2015). Effect of a pregnancy prevention program for female adolescents. *Journal of Boromarajonani College of Nursing Bangkok*, 31(3), 25-34.
- Kolb, A. Y. & Kolb, D. A. (2005). Learning styles and learning spaces: Enhancing experiential learning in higher education. *Academy of Management Learning & Education*, 4(2), 193-212.
- Krinara, P., Ketvatimart, M., & Maneechot, M. (2013). The effects of nursing student-lead unplanned pregnancy prevention program on knowledge, attitude and intention to prevent unplanned pregnancy among early adolescents. *The Journal of Boromarajonani College of Nursing, Nakhonratchasima*, 19(2), 20-30.
- Lamluk, P., Kummarew, W., Soathonghin, T., Sombatpun, T., Thitimul, S., & Jantara, S. (2014). Teenage pregnancy: Problem and solution in sociology. *Nursing Public Health and Education Journal*, 14(3), 3-11.
- Nithitantiwat, P., & Pataipakaipet, K. (2016). Unwanted pregnancy and abortion: Preventive guidelines for adolescents. *Journal of Boromarajonani College of Nursing Bangkok*, 32(2), 133-141.
- Saraburi Provincial Health Office. (2017). Health statistic 2017. Retrieved from http://www.sro.moph.go.th/ewtadmin/ewt/saraburi_web/main.php?filename=index
- Tipwareerom, W., & Sarapanich, N. (2012). The development of risky sexual behavior prevention program among junior students in Plaichumpon subdistrict, Muang district Phitsanulok province. *Journal of Nursing Science & Health*, 6(3), 94-106.